

СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ

УДК 331.105:331.5:378.1

ЦЕНТР ПАРТНЕРСТВА З ПІДПРИЄМСТВАМИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ЯК ОДИН ІЗ ДЕРЖАВНИХ МЕХАНІЗМІВ СПРИЯННЯ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЮ МОЛОДІ

Мічуріна А.О., Ткач Л.М.

Національна металургійна академія України

У статті розглянуто проблеми працевлаштування молоді та сучасний стан ринку праці випускників вищих навчальних закладів, а також проаналізовані державні механізми забезпечення їх зайнятості.

Ключові слова: працевлаштування молоді, рівень безробіття, Центр партнерства з підприємствами.

Постановка проблеми. Проблема працевлаштування випускників вищих навчальних закладів сьогодні надзвичайно актуальна. В умовах ринкової економіки, коли право на працю реалізується не через соціальні гарантії, а через особисту ініціативу, проблема зайнятості молоді набуває особливої гостроти. Сьогодні молодь представляє найбільш численну групу безробітних – понад 30% від загальної кількості зареєстрованих безробітних. Крім того, 25-28% від загальної сукупності безробітної молоді складають випускники вищих навчальних закладів [3].

Виявлення причин працевлаштування молоді, проблеми конкурентоспроможності молодих фахівців на ринку праці потребують подальшого дослідження, а також знаходження ефективних механізмів їх подолання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема зайнятості молодих людей неодноразово розглядалася багатьма дослідниками. Питання формування ринку праці молоді, особливо фахівців з вищою освітою, висвітлювали такі вчені, як: О. Грیشнова, М. Долішній, С. Злупко, О. Кратт, О. Лаврук, О. Яременко та ін. Важливість порушеної проблеми для підвищення рівня працевлаштування молоді зумовлює необхідність ґрунтовних досліджень з питань працевлаштування молоді, покращення показників співпраці підприємств-роботодавців з ВНЗ, а також активізація державних механізмів у врегулюванні проблеми безробіття.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналізуючи динаміку рівня безробіття молоді в Україні, зокрема рівень зайнятості у Дніпропетровській області, ми спостерігаємо зменшення показників щодо працевлаштування випускників вищів. У цій ситуації до існуючих механізмів державного сприяння працевлаштуванню молоді сьогодні можна віднести діяльність центрів партнерства з підприємствами, які виконують чи не ключову роль у забезпеченні зайнятості випускників вищів. Одним із таких центрів функціонує в Національній металургійній академії України (НМетАУ) (м. Дніпро). Співпраця НМетАУ з підприємствами набуває стратегічного характеру. Ректорат академії і підприємства-роботодавці прагнуть до співпраці. Налагодження партнерства сприяє покращенню ситуації з питання працевла-

штування випускників. Хоча існує чимало перепон у партнерстві. У непростих умовах на ринку праці слід налагоджувати соціальний діалог між сторонами, що сприятиме поліпшенню процесу працевлаштування молоді на ринку праці та забезпечить отримання випускником відповідних професійних компетентностей.

Мета статті. Головною метою статті є дослідження сучасного стану ринку праці випускників вищих навчальних закладів та аналіз державних механізмів забезпечення їх зайнятості на прикладі роботи Центру партнерства з підприємствами, який виступає однією з дієвих ланок у забезпеченні працевлаштування молоді – випускників ВНЗ.

Виклад основного матеріалу. За результатами досліджень, головними бар'єрами у прийомі на роботу випускників ВНЗ найчастіше стають: низький рівень практичної підготовки, завищені вимоги до зарплати та перспектив кар'єрного зростання, відсутність досвіду роботи, низький рівень володіння іноземними мовами чи ПК тощо. Тому студентам старших курсів та випускникам, котрі бажають отримати гідну роботу та зробити успішну кар'єру, необхідно починати думати про це ще до закінчення ВНЗ [4].

Одним із негативних факторів, який впливає на працевлаштування студентів ВНЗ є безробіття. Спробуємо дослідити динаміку рівня безробіття в Україні.

Рівень безробіття – кількісний показник, який визначається як відношення кількості безробітних до загальної чисельності економічно активного працездатного населення країни (регіону, соціальної групи), і виражається у відсотках [8]. В Україні щорічно на обліку в обласній службі зайнятості перебуває близько 36-38 тис. молодих громадян віком до 35 років або від 39% до 44% від загальної чисельності осіб [2].

Рівень безробіття серед молоді є вищим за середній рівень безробіття у країні, тому розглянемо нижченаведену діаграму статистики щодо зайнятого і безробітного населення в Україні.

Таким чином, рівень безробіття з 2010 по 2012 роки зменшився на 0,7%, але за останні три роки безробіття зросло на 1,4%. Враховуючи 2016 рік I квартала, показник рівня безробіття також підвищується.

Рис. 1. Рівень безробіття з 2010 по 2016 рр. за I квартал

Джерело: [7]

На нашу думку, головними причинами досить високого рівня безробіття є спад економіки і відповідне скорочення сукупного попиту на робочу силу, структурні зрушення, рух робочої сили. Це також негативно впливає на можливість працевлаштування студентської молоді та випускників ВНЗ. У таких умовах політика держави на ринку праці має бути спрямована на зниження рівня безробіття, тобто забезпечення можливості реалізації своєї трудової активності всім громадянам [1, с. 169]. Оскільки однією з ключових причин безробіття є незбалансованість попиту і пропозиції робочої сили, саме тому потрібно втілювати в життя активну політику, яка складається із заходів, спрямованих на:

- збільшення попиту на робочу силу з боку як державного, так і приватного сектора економіки;
- підвищення конкурентоспроможності робочої сили та забезпечення відповідності робочої сили і робочих місць;
- вдосконалення процесу працевлаштування молоді у ВНЗ.

Щоб визначити рівень працевлаштування молоді у м. Дніпро, та на які професії сьогодні є попит на ринку праці, яких спеціалістів треба готувати ВНЗ, нам потрібно дослідити рівень зайнятості населення у Дніпропетровській області.

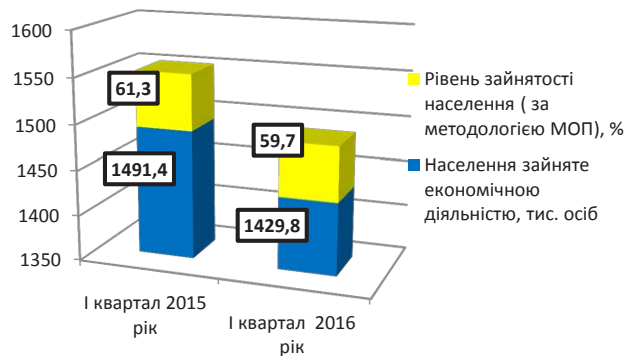

Рис. 2. Рівень зайнятості населення у Дніпропетровській області

Джерело: розроблено авторами за даними [2]

За результатами вищенаведеної діаграми ми дійшли висновку, що чисельність зайнятого населення у I кварталі 2016 року у Дніпропетровській області складала 1429,8 тис. осіб і, у порівнянні з I кварталом 2015 року, зменшилась на 61,6 тис. осіб.

Рівень зайнятості, розрахований за методологію МОП, склав 61,3% проти 59,7%, тобто зменшився на 2,1% [2].

Отже, рівень зайнятості у Дніпропетровській області зменшився, такі результати спонукають молодь замислюватись над тим, що шукати роботу треба задалегідь і ретельно розглядати пропозиції щодо вибору спеціальності або отримання другої вищої освіти.

Визначимо рівень зайнятості населення у Дніпропетровській області в порівнянні з іншими областями.

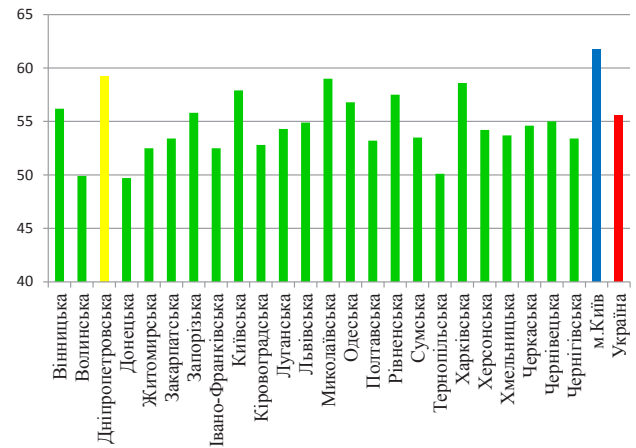

Рис. 3. Рівень зайнятості населення за I квартал 2016 р. (%)

Джерело: [2]

Із вищенаведеного рисунка спостерігаємо, що Дніпропетровщина посідає перше місце в Україні серед областей і друге – після Києва (показник по області – 59,2%) (по Україні – 55,6%; по м. Київ – 61,7%) за рівнем зайнятості населення в I кварталі 2016 року.

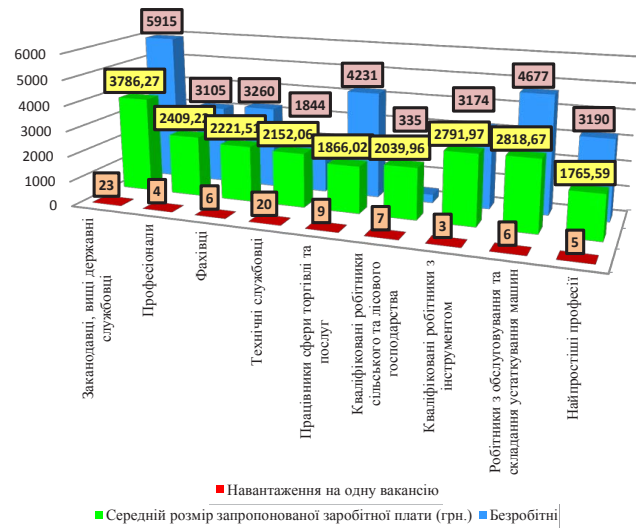

Рис. 4. Чисельність безробітних та навантаження на одне вільне робоче місце по Дніпропетровській області станом на 01 січня 2016 року

Джерело: розроблено авторами за даними [3]

На основі виществореної нами діаграми ми маємо результати кількості безробітних та навантаження на одне вільне робоче місце у Дніпропетровській області станом на 01 січня 2016 року, а також спробуємо визначити пріоритетні напрямки для підготовки фахівців з вищою освітою.

Отже, чисельність безробітних за напрямком професій (законодавці, вищі державні службовці)

складає 5915 осіб безробітних, 4677 осіб – працівники з обслуговування, складання та устаткування машин, а також 4131 особа – працівники сфери торгівлі та послуг. Ми бачимо, які пріоритетні напрямки для підготовки фахівців з вищою освітою потрібно готувати і які будуть користуватися попитом на ринку праці в Дніпропетровській області.

Для забезпечення аналізу попиту і пропозиції на ринку праці, налагодження зв'язків з Державною службою зайнятості Міністерство освіти і науки України зобов'язує всі ВНЗ України (незалежно від форми власності) створити центри сприяння працевлаштуванню студентів і випускників.

Рис. 5. Модель структури Центру партнерства з підприємствами НМетАУ

Джерело: розроблено авторами за даними [8]

Одним із завдань навчальних закладів є працевлаштування випускників, передусім тих, що навчалися на бюджетній формі навчання. Для цього майже в усіх ВНЗ є центри працевлаштування або центри кар'єри, центри партнерства з підприємствами, один з яких є в НМетАУ, який має на меті не тільки сприяти розв'язанню питання працевлаштування студентів, а й впливати на процес підготовки майбутніх фахівців. Працевлаштування, крім усього іншого, передбачає збір відомостей про наявні для молоді вакансії, проведення різних курсів, тижнів, днів кар'єри, тренінгів, семінарів, майстер-класів із різних аспектів успішного працевлаштування, організація екскурсій на підприємства, організація стажувань, проходження практики на конкретному підприємстві, пошук пропозицій часткового працевлаштування тощо. До структури Центру партнерства з підприємствами НМетАУ (див рис. 5) входять три відділи: відділ кар'єри, відділ практики та відділ інновацій [8].

Розглянемо на рис. 6 основні функції Центру партнерства з підприємствами НМетАУ:

Отже, Центр партнерства з підприємствами є відправним пунктом у розвитку та побудові кар'єри молодих фахівців – випускників академії. Ефективна тристороння співпраця між роботодавцями, випускниками та академією створює міцне підґрунтя для кар'єрного та професійного зростання молоді, що закінчила навчання у Національній металургійній академії України.

Центр партнерства з підприємствами проводять значну роботу щодо анкетування студентів та їх працевлаштування на підприємства. Документна інформа-

ція анкетування свідчить про ознайомлення з вакансіями у Центрі, отриманням консультації щодо вакансій та прийняття рішень, здійснення вибору випускниками щодо працевлаштування.

Однією із ефективних форм взаємодії з потенційними споживачами випускників НМетАУ є освітньо-інформативний захід – День кар'єри, спрямований, перш за все, на співпрацю випускників академії із зацікавленими роботодавцями міста та області. Вільне спілкування між потенційними працівниками і роботодавцями дає можливість студентам продемонструвати свій потенціал та вибирати роботу і подальший свій кар'єрний шлях, а представникам підприємств, компаній та організацій – доповнити свої бази даних інформацією про десятки кандидатів, що становитимуть у майбутньому кадровий резерв.

Сьогодні молодь стикається з низкою проблем при працевлаштуванні на роботу, тому діяльність Центру і спрямована на пошук оптимальних шляхів їх розв'язання.

Важливим є те, що визначити рівень своєї конкурентоспроможності повинен вміти чи не кожен випускник, зокрема оцінити свої можливості з фахової компетентності, освітньо-кваліфікаційним рівнем та вміти удосконалити свої знання.

Треба визначити, що актуальною і важливою є оцінка задоволеності роботодавців. У цьому відіграє роль індивідуальна конкурентоспроможність випускника, що виступає функцією його особистісних властивостей і якості навчального процесу, випускником якого є молода людина. Ці дві складові, у свою чергу, є функціями:

1) особистісних властивостей, що визначають здатність засвоювати знання, набувати навички тощо, є функцією базових знань, здобутих на попередньому етапі освіти, здібностей до навчання, рівня його мотивації та самоорганізації;

2) якості навчального процесу, що, у свою чергу, є функцією забезпеченості професорсько-викладацьким складом, науково-методичним забезпеченням, матеріально-технічною базою, базами для проведення виробничої практики та наукової діяльності [5].

Взаємозв'язок між компетентністю випускника (як результату його взаємодії з освітнім закладом з метою отримання професійної освіти) і ринком праці в контексті професійних вимог, що висуюються до найманого роботодавцем працівника та практична реалізація такої оцінки є ускладненою через брак відповідної інформації.

Рис. 6. Функції Центру партнерства з підприємствами НМетАУ

Джерело: розроблено авторами

Сьогодні система освіти орієнтується на соціальне замовлення, що зумовлюється престижем професії, модою та іншими суб'єктивними чинниками. У таких умовах слід налагодити соціальний діалог між державою, роботодавцем і найманим працівником, забезпечити отримання випускником відповідних професійних навичок, що поліпшить процес працевлаштування молоді на ринку праці.

Отже, діяльність державних установ, які надають послуги з працевлаштування (наприклад, центрів зайнятості Державної служби зайнятості та центрів працевлаштування), безперечно, сприяє забезпеченню зайнятості молоді. Тому до основних державних механізмів забезпечення працевлаштування молодих спеціалістів можна віднести правовий, організаційний, економічний, психологічний, інформаційний механізми, кожен з яких має лише йому притаманні особливості.

Висновки і пропозиції. Таким чином, ми дослідили рівень безробіття та ринок праці в Дніпропетровській області, спробували визначити

пріоритетні напрямки для підготовки фахівців з вищою освітою, зокрема визначили роль роботи Центру партнерства з підприємствами у виші як дієвої ланки в системі працевлаштування молоді. Необхідно підтримувати ініціативу молоді щодо професійної підготовки та працевлаштування, заохочення її до активного пошуку роботи й отримання спеціальності, що користується попитом на ринку праці. Для цього важливим є повна та кваліфіковано надана інформація щодо перспектив професійного зростання молоді. Державна політика щодо боротьби з безробіттям молоді є недостатньо ефективною. Це підтверджується відсутністю зв'язку між вишами та ринком праці, браком стимулювання роботодавців, які створюють робочі місця для молоді. Держава повинна максимально створювати умови та підтримувати взаємодію головних учасників ринку зайнятості [6]. Відповідно до цього важливим стає зв'язок між органами й організаціями: держави, роботодавців, працівників.

Список літератури:

1. Гаркавенко Н.О. Проблеми зайнятості та безробіття на національному ринку праці // Формування ринкових відносин в Україні. – 2007. – № 4. – С. 168-172.
2. Державна Служба зайнятості [Електронне видання] – Режим доступу: http://www.dcz.gov.ua/control/uk/statdatacatalog/list/category?cat_id=30543
3. Державна Служба статистики України [Електронне видання] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Дідківська О.Г. Актуальні проблеми працевлаштування молоді на ринку праці України // Україна: аспекти праці. – 2014. – № 7. – С. 18-25.
5. Дідківська О.Г. Компетентісна модель конкурентоздатності випускників навчальних закладів системи професійної освіти // Демографія та соціальна економіка. – 2014. – № 2 (22). – С. 231-243.
6. Іваницька С.Б. Проблема безробіття молоді України // С.Б. Іваницька, І.О. Мороховець [Електронний ресурс]: до вищ. навч. заклад. – Електрон. дан. – № 9, 2015. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?or=1&z=4325>
7. Уровень безробіття в Україні [Електронне видання] – Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/people/unemploy.php>
8. Центр партнерства з підприємствами Національної металургійної академії України [Електронний ресурс]: до вищ. навч. заклад. – Електрон. дан. – Дніпропетровськ, 2014. – Режим доступу: <http://nmetau.edu.ua/mfac/i3001/p0>

Мичурина А.О., Ткач Л.Н.

Национальная металлургическая академия Украины

ФУНКЦИОНИРОВАНИЕ ЦЕНТРА ПАРТНЕРСТВА С ПРЕДПРИЯТИЯМИ В ВУЗАХ КАК ОДИН ИЗ ГОСУДАРСТВЕННЫХ МЕХАНИЗМОВ СОДЕЙСТВИЯ ТРУДОУСТРОЙСТВУ МОЛОДЕЖИ

Аннотация

В статье рассмотрены проблемы трудоустройства молодежи и современное состояние рынка труда выпускников высших учебных заведений, а также проанализированы государственные механизмы обеспечения их занятости.

Ключевые слова: трудоустройство молодежи, уровень безработицы, Центр партнерства с предприятиями.

Michurina A.O., Tkach L.M.

National Metallurgical Academy of Ukraine

FUNCTIONING OF CENTER OF PARTNERSHIP WITH ENTERPRISES IN UNIVERSITIES AS A STATE MECHANISM FOR YOUTH EMPLOYMENT SUPPORTING

Summary

The article deals with the problem of youth employment and the current state of the labor institutions of higher education graduates of the market and analyzed the state mechanisms to ensure their employment.

Keywords: youth employment, unemployment, partnerships with businesses Center.